

**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 24. juni 2013 truffet vedtak i

Sak nr: 13/13 (arkivnr: 201300143 - 13)

Saken gjelder: Klage fra A på tingrettsdommer B ved X tingrett.

Utvalgsmemberer: Unni Sandbukt (leder)
Randi Grøndalen
Jeppe Normann
Svein J. Magnussen
Björg Tørresdal

Offentlighet: Vedtaket er offentlig, jf. offentleglova § 3.

Vedtak: Tingrettsdommer B ved X tingrett gis kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.

Innledning:

Ved brev av 11. februar 2013 har A inngitt klage på tingrettsdommer B ved X tingrett. Klagen gjelder sen saksbehandling. Klagen er forelagt innklagede som ved brev av 13. mars 2013 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre innhentet uttalelse fra begge parter prosessfullmektiger, som ved brev av 19. og 29. april 2013 har kommentert klagen. Domstolleder, kst. sorenskriver/avdelingsleder C, er orientert om klagen og har den 15. mars 2013 avgitt uttalelse.

Saksfremstilling:

Klagen har sin forankring i sak om prisavslag og erstatning mangler etter kjøp av eierseksjoner i nyoppførte boligblokker, der innklagede var dommer. A omfatter 83 boenheter/familier. Ved stevning innkommet retten 14. oktober 2010 reiste beboerne sak mot utbygger og selger av boligprosjektet firmaet D. Prosessfullmektig for saksøkerne var advokat E. Advokat F representerte utbygger/selger.

Hovedforhandling ble avholdt over fire rettsdager, i perioden 15.- 18. november 2011. Det ble avgitt partsforklaringer, avhørt 10 vitner, samt avholdt befaring.

Dom ble avsagt 3. desember 2012. I dommen er det angitt at det har gått "svært lang tid mellom hovedforhandling og domsavsigelse", og at dette "dels [har] sammenheng med dataproblemer i første del av 2012 som førte til tap av skrevet materiale, dels arbeidsbelastning og sykdom".

Klager – A – har i hovedsak vist til følgende:

Sameiet er av den oppfatning at innklagede har brutt lovens frist på to uker fra hovedforhandling avsluttes til dom foreligger. I følge forarbeidene er fristen satt av hensyn til avgjørelsens kvalitet, publikums tillit til avgjørelsen, og til domstolene. Et tidsforløp på to til tre måneder er angitt som uakseptabelt. I denne sak er tidsforløpet 12,5 måneder. Saken var videre ikke særlig komplisert eller omfattende.

Ved hovedforhandlingens avslutning ble det opplyst at dom ville komme innen tre uker. Det ble ikke sendt ut skriftlig informasjon om at dommen var forsinket og når dom ville foreligge. Etter hvert som tiden gikk, tok flere av sameierne telefonisk kontakt med retten. Da opplyste innklagede at dom ville foreligge om kort tid. Først da sameiernes prosessfullmektig fikk kontakt med sorenskriveren i november 2012 ble det tatt tak i saken.

Sameierne har ikke tillit til at innklagede har husket det som ble forklart og prosedert i retten under hovedforhandlingen. I flere av de spørsmål innklagede måtte ta stilling til, var det sentralt hva som fremkom muntlig i retten. Saken skulle derfor vært reassumert før dom ble avsagt. Dommen er dermed avsagt på et for dårlig grunnlag.

Innklagede har videre, i tiden mellom hovedforhandlingen til dom forelå, avsagt dommer i andre saker. Dette viser manglende prioritering av klagers sak. Heller ikke opplysningene i dommen om at innklagede har tapt skriftlig materiale er tillitsvekkende. På grunn av innklagedes forhold har sameierne ikke lenger tillit til domstolen.

Innklagede – tingrettsdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Saken innkom til tingretten 14. oktober 2010 og ble tildelt innklagede våren 2011. Hovedforhandling var først berammet til 24.-26. august 2011, men utsatt på grunn av deltakelse i begravelse for en av aktørene i saken. Hovedforhandlingen ble omberammet til den 15.-18. november 2011, hvilket var den muligheten som forelå til å få saken berammet før årsskiftet. Innklagede hadde imidlertid da ikke avsatt skrivetid. De påfølgende tre uker etter hovedforhandlingen hadde innklagede straffesaksturnus. Da de betydelige problemene med domstolenes datasystem oppstod i begynnelsen av januar 2012 var dommen ikke fullført. Problemene varte i en til to måneder og førte til forsinkelser i saksbehandlingen. Mye av det som var skrevet på dommen gikk også tapt.

Innklagede har videre hatt helseproblemer i den aktuelle perioden. Våren 2009 ble det konstatert høye konsentrasjoner av muggsoppsporere på flere kontorer i tinghuset, deriblant på innklagedes kontor. Før muggsoppsporene ble oppdaget, opplevde innklagede tiltakende luftveisproblemer og konsentrasjonsproblemer. Innklagede har også i ettertid hatt luftveisplager som har redusert arbeidskapasiteten. Arbeidstilsynet er orientert om arbeidsrelatert sykdom. Innklagede trodde bedring ville skje raskere enn i slutten av november 2012. Innklagede burde antakelig ha vært mer klar overfor ledelsen om helseproblemene.

Innklagede innser at behandlingen av saken har sviktet, og beklager situasjonen som oppsto som følge av feilvurdering av egen arbeidskapasitet og uriktig prioritering. Det ble ikke frigitt skrivetid etter hovedforhandlingen. Dataproblemene medførte at innklagede fikk etterslep også i det øvrige saksarbeidet. Innklagede har også gitt for optimistiske angivelser av når dom ville foreligge.

Innklagede anså det forsvarlig å avsi dom uten å reassumere. Etter hans vurdering var det først og fremst dokumentbevisene som var av betydning for de avtalemessige og forskriftsmessige spørsmål saken reiste.

Domstolleder – kst. sorenskriver/avdelingsleder C – har i hovedsak uttalt følgende:

C beklager sterkt forsinkelsen. Slik beklagelse er gitt også i brev til saksøkerne. Innklagede er dyktig og arbeidsom, og har høy terskel for å be om avlastning av saker. Innklagede har de siste årene slitt med helseproblemer, hatt nedsatt arbeidskapasitet, og har hatt fravær fra arbeid. Innklagedes strategi har vært å holde seg i arbeid fremfor sykemelding, og har trodd at helsen ville bedre seg. Beklageligvis har innklagede kommet på etterskudd med domsskriving.

Innklagedes beskrivelse av eget helseproblem oppfattes som riktig. En mulig årsak til hans helseproblem, kan være at innklagedes kontor viste seg å være angrepet av muggsopp. Kontoret ble utbedret høsten 2010. Det ble lagt til grunn at helsesituasjonen skulle bedre seg raskere enn hva som var tilfelle. Innklagede slet med helseproblemer våren 2012. Etter ferien 2012 tok luftveisproblemene seg opp igjen.

I september 2012 ble det besluttet at innklagede ikke skulle tildeles nye sivile saker. Innklagede fikk også fristilt noen "straffesaksaker" og berammede sivile saker ble overført til andre dommere, slik at innklagede skulle bli a jour med domsskrivingen og bli frisk. C og innklagede la en plan for dette som sorenskriveren ble orientert om. Det er således ikke riktig at det først var da saksøkernes prosessfullmektig, i midten av november 2012 ringte sorenskriveren, at det skjedde noe.

Det er en drastisk beslutning å la hovedforhandlingen holdes på nytt med ny dommer. Innklagede hadde allerede skrevet en del på dommen.

Prosessfullmektig – advokat E – har i hovedsak uttalt følgende:

Klagerne gir en riktig beskrivelse av saken. Det ble lovet domsavsigelse innen 3 uker etter hovedforhandlingen. Det kom ikke på noe tidspunkt skriftlig informasjon fra retten om forsinkelsen eller om når dom ville foreligge. Han var et par ganger i kontakt med innklagede om når dom ville komme. Det ble da uttalt at den ville komme om kort tid. Han valgte til slutt å kontakte sorenskriveren i midten av november 2012. Sorenskriveren meldte tilbake at innklagede ville gripe fatt i saken. Han vet ikke hvorfor dommen ble forsinket utover det som står i dommen. Saken burde blitt reassumert før dom ble avsagt. Hovedforhandlingen pågikk over fire dager, og det ble ført en rekke vitner.

Prosessfullmektig – advokat F – har i hovedsak uttalt følgende:

Det som er oppgitt i klagen med hensyn til tidsbruk fra hovedforhandling til domsavsigelse er korrekt. F har ikke foranledning til å kommentere klagerens fremstilling av kommunikasjonen mellom klagerne og domstolen etter hovedforhandling. Det bemerkes imidlertid at dommen inneholder en grundig gjennomgang av de rettslige og faktiske spørsmål i saken.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgitt forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptre i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

Klagen gjelder saksbehandlingstiden knyttet til rettens behandling av sivil sak om prisavslag og erstatning etter kjøp av eierseksjoner. Saken ble reist av 83 boenheter/familier mot firmaet som var utbygger og selger av prosjektet. Hovedforhandling ble gjennomført i perioden 15.-18. november 2011. Dom ble avsagt 3. desember 2012.

Saksbehandlingstid er forhold som utvalget kan vurdere. Tilsynsutvalget har myndighet til å vurdere om en dommer har brukt for lagt tid på behandlingen av en sak.

Utvalget viser til Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 199 hvor det blant annet fremgår at spørsmålet om brudd på god dommerskikk kan komme inn i forbindelse med vurderingen av hvordan saksbehandlingen utføres, herunder om dommeren opptre sendrektig.

Det er en viktig rettesnor for Tilsynsutvalget om det er påvist forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne, jf. Ot.prp. nr. 44 (2000-2001) side 174.

Det følger av tvisteloven § 11-6 første ledd at retten skal legge en plan for behandlingen av saken, og følge den opp slik at saken effektivt og forsvarlig kan bringes til avslutning. Etter

§ 11-7 første ledd plikter domstolleder å påse at aktiv saksstyring etter § 11-6 følges opp. En part kan også kreve at domstolleder griper inn, jf. § 11-7 første ledd siste punktum.

I samsvar med tidligere avgjørelser, legger Tilsynsutvalget til grunn at reglene i tvisteloven §§ 11-6 og 11-7 ikke innebærer at utvalget er forhindret fra å vurdere sen saksbehandling i relasjon til normene for god dommerskikk. Det er tale om to regelverk som gjelder ved siden av hverandre. Det fremgår videre av de etiske prinsippene for dommeratferd punkt 10 "Effektivitet" i, gjeldende fra 1. oktober 2010, at "*[e]n dommer skal utføre sin dommergjerning effektivt og med rimelig hurtighet, så langt det er forenlig med kravene til forsvarlig saksbehandling og faglig kvalitet. Når det oppstår forsinkelser av betydning, skal de partene som er berørt underrettes om dette*".

Utvalget går etter dette over til å vurdere om saksbehandlingstiden i aktuelle sak var i strid med god dommerskikk.

Utvalget viser til at hovedforhandling ble avsluttet og saken opptatt til doms den 18. november 2011. Dom ble avsagt 3. desember 2012. Det mellomliggende tidsforløp er følgelig på ca. 12 ½ måned. Utvalget finner det klart at tidsforløp av denne lengde objektivt sett er kritikkverdig og i strid med normene for god dommerskikk. Spørsmålet blir om det foreligger særlige forhold i denne saken som kan forsvare en så lang saksbehandlingstid.

Ved den konkrete vurderingen av om saksbehandlingstiden var i strid med normene for god dommerskikk, tar utvalget utgangspunkt i at saken som nevnt gjaldt sivil sak om prisavslag og erstatning, reist av 83 boenheter/familier i nyoppført boligblokk. Saken innkam retten 14. oktober 2010. Selv om saken var en ordinær sivil sak, var det mange parter involvert. Til tross for dette, er det påpekt at saken ikke var spesielt omfattende eller komplisert.

Som hovedårsak til forsinkelsen har innklagede oppgitt helseproblemer. Det er i hovedsak vist til at det ble konstatert høye konsentrasjoner av muggsopp blant annet på innklagedes kontor våren 2009. Innklagede har beskrevet tiltakende luftveis- og konsentrasjonsproblemer med redusert arbeidskapasitet, også etter at innklagedes kontor ble utbedret høsten 2010. Det er ikke fremlagt noe legeerklæring som bekrefter dette, men sykdomsforløpet er bekreftet av kst. Sorenskriver C. C var innklagedes avdelingsleder i perioden da saken var under behandling.

Innklagede har videre vist til feilvurdering av egen arbeidskapasitet, feilprioritering av saker, samt problemer med domstolens elektroniske saksbehandlingssystem.

Tilsynsutvalget legger til grunn innklagedes beskrivelse av arbeids- og helsesituasjonen.

I tråd med de etiske prinsippene for dommeratferd finner utvalget at det må legges vekt på i hvilken grad partene er blitt holdt orientert om forsinkelsen. Klagerne har, med støtte av sin prosessfullmektig, anført at det ikke på noe tidspunkt ble gitt skriftlig informasjon fra retten om at domsavsigelsen ville bli forsinket, eller om når dom ville foreligge. Det er anført at innklagede ved hovedforhandlingens avslutning uttalte at dom ville foreligge innen 3 uker, og at innklagede senere ved flere anledninger over telefon har uttrykt at dom ville foreligge om kort tid. Innklagede har ikke bestridt disse anførselene. Han har erkjent at han hadde straffesaksturnus i perioden etter domsavsigelse, og at han ikke hadde satt av tid til å skrive dom.

Utvalget legger etter dette til grunn at innklagede ikke har holdt partene orientert om saksbehandlingstiden og om når avgjørelse kunne ventes. Innklagede ga også for optimistiske tilbakemeldinger og dermed feilaktige opplysninger om når dom ville foreligge. At dommeren gir positivt gale opplysninger både ved hovedforhandlingens avslutning og senere når parter og advokat tar kontakt gjør saksbehandlingen mer kritikkverdig.

Utvalget finner det svært uheldig at partene ikke kunne innrette seg i tillit til dommerens utsagn. Det fremgår av tvisteloven § 19-4 femte ledd at avgjørelsen skal avsies senest to uker etter avslutning av hovedforhandling i sak med bare én dommer, en frist som i betydelig grad er oversittet.

Tilsynsutvalget vil understreke at det ikke er grunnlag for å trekke i tvil innklagedes og fungerende domstolleders fremstilling av førstnevntes helsemessige problemer. Det samme gjelder også de forsinkelser i arbeidet innklagede fikk som følge av dataproblemene som tingretten, samt domstolene for øvrig, hadde vinteren 2012.

Utvalget finner imidlertid at det uansett følger av normene for god dommerskikk, et krav om å gi orientering til partene om forsinkelsen og om når dom kunne forventes å foreligge. Dette gjelder i særlig grad for tidsforløp av ikke ubetydelig lengde.

Tilsynsutvalget kan heller ikke se at saksbehandlingstid på ca. 12 ½ måned kan forsvares ut fra det sykdomsbilde som er beskrevet og de andre utfordringer som forelå. Dommeren har her foretatt en feilprioritering som ikke kan aksepteres ut fra det rettsøkende publikums ståsted.

Utvalget vil også peke på domstolleders selvstendige plikt til å påse at aktiv saksstyring overholdes, jf. tvisteloven § 11-7, jf. § 11-6. Tvisteloven § 11-7 annet ledd fastsetter at ved vesentlig tilsidesetting av dommerens plikt til aktiv saksstyring skal domstolleder overføre saken til annen dommer dersom det er nødvendig av hensyn til en forsvarlig videre behandling. Ved vesentlig forsinkelse av ferdigstilling av dom må domstolleder, for å overholde plikten etter § 11-7 annet ledd, primært sørge for at dommeren blir ferdig i rimelig tid etter at det gripes inn, legge til rette forholdene slik at ferdigstilling blir mulig ved å fritta dommeren fra andre oppgaver, eller om nødvendig overføre saken til annen dommer, jf. Tvisteloven Kommentartutgave (2007), Bind I, side 552.

Utvalget finner at tingrettens rutiner for å sikre overholdelse av ovennevnte plikt til aktiv saksstyring, ikke har fungert tilfredsstillende i den foreliggende sak. Utvalget stiller seg uforstående til hvorfor domstolledelsen ikke senest våren 2012 tilrettela situasjonen og frigjorde kapasitet for innklagede på grunnlag av sin selvstendige rett og plikt til å gripe inn i henhold til tvisteloven § 11-7 første og annet ledd, jf. § 11-6. Da avdelingslederen beskriver en tilretteleggelse av situasjonen i september 2012 hadde det allerede forløpt drøyt ni måneder siden avsluttet hovedforhandling. Ansvar for tilfredsstillende rutiner på dette punkt tilligger domstolens leder. Klagen er rettet mot dommer B. Ut over disse bemerkninger om domstolledelsens plikter, finner Tilsynsutvalget ikke grunn til å gå nærmere inn på domstolledelsens oppfølgingsplikt.

Etter dette finner utvalget at tingrettsdommer Bs opptreden er i strid med god dommerskikk og at det er grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak i form av kritikk, jf. domstoloven § 236 andre ledd.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Tingrettsdommer B gis kritikk for å ha opptrådt i strid med god dommerskikk.